

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 944/2024
01.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирољуба Томића, председника већа, Татјане Вуковић, Светлане Томић Јокић, Гордане Којић и Бојане Пауновић, чланова већа, са саветником Ирином Ристић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Стефана Станојевића, због кривичног дела изнуда из члана 214. став 3. у вези става 1. Кривичног законика и др, одлучујући о захтевима за заштиту законитости бранилаца окривљеног Стефана Станојевића – адвоката Бранимира Митровића и адвоката Горана Карадаревића, поднетим против правноснажних пресуда Вишег суда у Сомбору К 9/23 од 21.06.2023. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1-745/23 од 03.04.2024. године, у седници већа одржаној дана 01.10.2024. године, једногласно, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосновани захтеви за заштиту законитости бранилаца окривљеног Стефана Станојевића, поднети против правноснажних пресуда Вишег суда у Сомбору К 9/23 од 21.06.2023. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1-745/23 од 03.04.2024. године и то браниоца окривљеног – адвоката Горана Карадаревића у целости, а браниоца окривљеног – адвоката Бранимира Митровића у односу на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 3) Законика о кривичном поступку, док се исти у преосталом делу **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољен.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сомбору К 9/23 од 21.06.2023. године, окривљени Стефан Станојевић оглашен је кривим због извршења

- кривичног дела изнуда из члана 214. став 3. у вези става 1. КЗ, за које му је суд претходно утврдио казну затвора у трајању од 10 година, и
- кривичног дела недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја из члана 348. став 4. у вези става 1. КЗ, за које му је суд претходно утврдио казну затвора у трајању од 8 година,

те је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 17 година у коју му је урачунато време проведено у притвору од 28.10.2021. године до 25.11.2022. године, време проведено на издржавању казне затвора по неправноснажној пресуди Вишег суда у Сомбору К 7/22 од 09.11.2022. године од 25.11.2022. године до 27.03.2023. године, као и време проведено у притвору од 27.03.2023. године до упућивања у завод за извршење кривичних санкција по пресуди К 9/23.

Одлучено је о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтеву оштећеног, а како је то ближе опредељено у изреци пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1-745/23 од 03.04.2024. године, у ставу I, усвојене су жалбе бранилаца окривљеног Стефана Станојевића и пресуда Вишег суда у Сомбору К 9/23 од 21.06.2023. године преиначена, тако што је Апелациони суд у Новом Саду окривљеног Стефана Станојевића ослободио од оптужбе да је извршио кривично дело недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја из члана 348. став 4. у вези става 1. КЗ и одредио да трошкови кривичног поступка који се односе на наведено кривично дело у износу од 33.490,00 динара падну на терет буџетских средстава суда. У ставу II изреке усвојена је жалба браниоца окривљеног Стефана Станојевића и пресуда Вишег суда у Сомбору К 9/23 од 21.06.2023. године преиначена у делу одлуке о казни и трошковима кривичног поступка у односу на кривично дело изнуда из члана 214. став 3. у вези става 1. КЗ тако што је Апелациони суд у Новом Саду окривљеног Стефана Станојевића за наведено кривично дело за које је оглашен кривим првостепеном пресудом, осудио на казну затвора у трајању од 8 година у коју му је урачунато време проведено у притвору од 28.10.2021. године до 25.11.2022. године, време проведено на издржавању казне затвора по неправноснажној пресуди Вишег суда у Сомбору К 7/22 од 09.11.2022. године почев од 25.11.2022. године до 27.03.2023. године, као и време проведено у притвору од 27.03.2023. године па надаље. Одлучено је и о трошковима кривичног поступка, а како је то ближе опредељено у ставу II изреке пресуде. Жалбе бранилаца окривљеног Стефана Станојевића, у преосталом делу, одбијене су као неосноване и у непреиначном делу првостепена пресуда потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда, захтеве за заштиту законитости поднели су браниоци окривљеног, у смислу члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП и то:

- адвокат Бранимир Митровић, са предлогом да Врховни суд у целини или делимично укине побијане пресуде и предмет врати на поновну одлуку органу поступка или исте преиначи тако што ће окривљеног ослободити поводом кривичног дела које му је стављено на терет или умањити казну која му је изречена;

- адвокат Горан Карадаревић, са предлогом да Врховни суд укине побијане пресуде и предмет врати на поновно одлучивање, или исте преиначи и окривљеног ослободи или блаже казни.

Врховни суд је доставио примерке захтева за заштиту законитости Врховном јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Врховног јавног тужиоца и бранилаца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих су захтеви за заштиту законитости поднети, па је након оцене навода изнетих у захтевима, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног – адвоката Бранимира Митровића је неоснован у односу на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, док је у преосталом делу недозвољен, а захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног – адвоката Горана Карадаревића је неоснован у целисти.

Као разлог подношења захтева за заштиту законитости бранилац окривљеног Стефана Станојевића – адвокат Бранимир Митровић означава повреду кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, коју образлаже наводима да је околност која је биће кривичног дела за које је окривљени оглашен кривим, суд приликом одмеравања казне ценио као отежавајућу околност. Наиме, у образложењу пресуде Апелациони суд у Новом Саду је навео да је окривљени исказао упорност и безобзирност приликом извршења кривичног дела. По ставу одбране, упорност и степен безобзирности, у својој суштини представљају биће кривичног дела и *sui generis* не могу да буду отежавајуће околности. У вези са изнетим, бранилац цитира одредбу члана 54. став 3. КЗ и наводи да код извршења кривичног дела на упоран и безобзиран начин, у случају коришћења истих као отежавајућих околности, такве околности би морале да прелазе уобичајену меру, која по правилу, мора да постоји код кривичног дела изнуде.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости, по оцени Врховног суда, не могу се прихватити као основани.

Одредбом члана 54. став 3. КЗ прописано је да се околност која је обележје кривичног дела не може узети у обзир и као отежавајућа односно олакшавајућа околност, изузев ако прелази меру која је потребна за постојање кривичног дела или одређеног облика кривичног дела или ако постоје две или више оваквих околности, а само једна је довољна за постојање тежег, односно лакшег облика кривичног дела.

У конкретном случају, правноснажном пресудом окривљени Стефан Станојевић, оглашен је кривим због кривичног дела изнуда из члана 214. став 3. у вези става 1. КЗ, а према чињеничном опису дела прибављена имовинска корист износи 60.000 евра, односно у динарској противвредности 7.110.000,00 динара.

Одредбом члана 214. став 1. КЗ прописано је да ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, силом или претњом принуди другог да нешто учини или не учини на штету своје или туђе имовине, казниће се затвором од 1 до 8 година, док је у ставу 3. прописано да ако је делом из става 1. тог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 1.500.000,00 динара учинилац ће се казнити затвором од 3 до 12 година.

Имајући у виду напред наведене одредбе Кривичног законика, упорност и безобзирност приликом извршења кривичног дела, не представљају околности које су обележја кривичног дела изнуда из члана 214. став 3. у вези става 1. КЗ, за које је окривљени правноснажном пресудом оглашен кривим, па сходно томе, не могу представљати ни околности које очигледно превазилазе меру која је потребна за постојање овог облика кривичног дела, у смислу члана 54. став 3. КЗ а због чега се иста супротно наводима захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног може ценити као отежавајућа околност.

Сходно изнетом, неосновани су наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног – адвоката Бранимира Митровића којима се указује на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП.

У захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног – адвоката Горана Карадаревића истиче се битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП. Наведену повреду бранилац образлаже наводима да је првостепену пресуду донела судија Вишег суда у Сомбору Валентина Кнежевић, која је у више наврата учествовала као члан ванпретресног већа у доношењу решења о продужењу притвора према окривљеном и да је приликом образлагања одлуке о притвору улазила у меритум предмета износећи тврдњу да постоји оправдана сумња да је извршио кривично дело. По ставу одбране, на описани начин, судија је дефинитивно имала предубеђење у вези са оним што је предмет поступка, због чега је морала бити изузета. У вези са изнетим, бранилац цитира ставове изнете у одлукама Врховног касационог суда и Апелационог суда у Новом Саду, као и у одлуци Уставног суда Србије.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости Врховни суд оцењује као неосноване, а ово из следећих разлога:

Наиме, према одредби члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је на главном претресу учествовао судија или судија-поротник који се морао изузети.

Одредбама члана 37. став 1. тачка 1) до 4) Законика о кривичном поступку предвиђене су ситуације у којима се судија или судија-поротник мора изузети од вршења судијске дужности у одређеном предмету, због неког одређеног односа и повезаности судије са учесницима поступка или са предметом. Између осталог, када је реч о повезаности судије са предметом, прописано је у тачки 4) да судија не може вршити судијску дужност ако је у истом предмету поступао као судија за претходни поступак или је одлучивао о потврђивању оптужнице или је учествовао у доношењу мериторне одлуке о оптужби која се побија жалбом или ванредним правним леком.

Из наведених законских одредби произилази да се о апсолутно битној повреди одредаба кривичног поступка, на коју се бранилац окривљеног позива у поднетом захтеву, може говорити само уколико се ради о учествовању у суђењу, односно на главном претресу у првостепеном поступку или о одлучивању у поступку по редовном или ванредном правном средству судије који се мора обавезно изузети из разлога прописаних у члану 37. став 1. ЗКП.

У конкретном случају, бранилац окривљеног у поднетом захтеву за заштиту законитости не указује на неку од наведених процесних ситуација прописаних одредбама члана 37. став 1. тачка 1) до 4) ЗКП, које представљају законом предвиђене разлоге за обавезно изузеће у одређеном предмету, већ указује на постојање околности које, по мишљењу одбране, изазивају сумњу у непристрасност судије Валентине Кнежевић, у смислу члана 37. став 2. ЗКП, а што није основ за обавезно изузеће.

Уједно Врховни суд указује да чињеница да судија Валентина Кнежевић учествовала у саставу већа које је донело решење о продужењу притвора не представља разлог који доводи у сумњу непристрасност поступајуће судије Валентине Кнежевић приликом вршења судијске дужности у означеном предмету Вишег суда у Сомбору К 7/22, а једини случај када би постојао разлог за изузеће – обавезно изузеће јесте да је поступајућа судија учествовала у саставу већа које је одлучивало о

потврђивању оптужнице, а што у конкретном случају није. Такође Врховни суд указује да одлуке на које се бранилац окривљеног у поднетом захтеву за заштиту законитости позива, нису од утицаја на другачију одлуку у овом предмету, имајући у виду садашњу праксу Врховног суда по питању учествовања судија у доношењу решења о притвору.

Имајући у виду да се битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП односи само на разлоге везане за обавезно изузеће судије, када се судија мора изузети од судијске дужности у одређеном предмету, то по оцени Врховног суда, а супротно наводима захтева браниоца окривљеног – адвоката Горана Карадаревића, у конкретном случају, није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка, на коју се поднетим захтевом и допуном захтева указује.

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног – адвоката Бранимира Митровића у преосталом делу је недозвољен.

Наиме, бранилац окривљеног у захтеву за заштиту законитости указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, односно повреду закона из члана 440. ЗКП, наводима којима оспорава постојање употребе силе на страни окривљеног, али и претње, као и чињеницу да у току поступка није на адекватан начин утврђен осећај угрожености, односно страх код оштећеног, пре свега јер је изостало вештачење вештака медицинске струке на наведену околност.

Како се, у смислу одредбе члана 485. став 4. ЗКП, захтев за заштиту законитости не може поднети због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, односно повреде закона из члана 440. ЗКП, то је Врховни суд, захтев браниоца окривљеног – адвоката Бранимира Митровића, у наведеном делу, оценио као недозвољен.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу одредбе члана 491. став 1. и члана 487. став 1. тачка 2) ЗКП, донео одлуку као у изреци ове пресуде.

Записничар-саветник
Ирина Ристић, с.р.

Председник већа-судија
Мирољуб Томић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић